

Krystalová racionalita a iracionalita

Mojí profesí jsou krystaly, jejich struktura a krystalizace. Do slova krystal (krystallos = kus ledu) se bohužel v prvopočátku promítl omyl antických Řeků, kteří se domnívali, že křišťál (průhledný křemen) je navěky zkamenělý led. Krystaly jsou výsledkem stále poněkud tajuplného procesu krystalizace a tak odjakživa přitahovaly pozornost racionální i iracionální.

Krystaly a krystalizace jsou člověku známy od nepaměti (odpařování mořské vody, mrznutí stojatých vod, krápníkové jevy atd.). Postupem času se krystalizace a její optimalizace stala cíleně využívanou v technologických procesech, které vedou ke krystalickým produktům (např. výroba cukru). Krystalizace v průmyslu může být někdy překotný proces, při kterém se uplatní mnoho různých termodynamických a kinetických faktorů (známých, ale i neočekávaných), přičemž výsledkem je buď žádoucí nebo nežádoucí produkt (např. jiný krystalový polymorf ve farmaceutickém průmyslu). Naproti tomu krystalizace v přírodě, která v uzavřených horninových kavitách probíhala nerušeně tisíce let, vede k impozantním krystalům, které obdivujeme v mineralogických sbírkách. Není proto divu, že krása velkých krystalů, vyzdvížených z tajuplných zemských hlubin, budí vedle touhy po racionálním poznání i krystalovou iracionalitu. Krystalům jsou přisuzovány pozitivní vlastnosti a léčivé účinky, kterými působí na lidské bytosti.

Nedávno jsem navštívil jistou čajovnu, kde v prostředí monumentálních a podmanivě osvětlených krystalových drúz křišťálu, ametystu, záhnědy a fluoritu pocházejících z Brazílie a Uralu, je hostům nabízena k pití, mimo jiné, i: křišťálová voda, ametystová voda, fluoritová voda, růženinová voda, ale i základní směs (křišťál, ametyst, růženin) nebo krystalicky jasná kombinace (ametyst + křišťál) a další. Nechal jsem si vysvětlit přípravu těchto nápojů – přes příslušně „vyčištěný“ krystal se přelije voda (nebo se krystal nechá ve vodě louhovat) a krystalová voda, která „nasála“ energii z krystalu, je na světě. Důvodem, proč tyto vody pít, je, že „...krystalová voda umožňuje rychlé rozšíření informace krystalů do celého těla“. Leták z čajovny dále tvrdí, že krystalové vody nám předají vitalitu, harmonii, životní rovnováhu, moudrost, jasnou mysl, ale posílí i imunitní systém, chrání před duchovními zmatky, pročistí organismus před vlastní negativitou atd., atd.

Po počátečním úžasu, co je dnes možné a co lze nalézt o energii čerpané z krystalů na internetu, jsem si v hlavě začal přebírat ten konflikt krystalové racionality a iracionality. Ačkoliv navenek se krystaly tváří monumentálně nehybně, tak v jejich nitru se prokazatelně vše hýbe, zaniká a vzniká. Lineární harmonické a anharmonické oscilátory hýbou s atomy, aby nepropadly peklu porušení Heissenber-

gova principu neurčitosti, vakance si vyměňují místa s atomy, mezi kterými se prodlírají intersticiály, elektrony se požírají navzájem s děrami, aby zase znovu vznikaly, tím vším se prohání polarony, excitony, magnony, fonony, fotony aj. v děsivém reji a mnoho dalšího se děje tam „hluboko dole“ (parafráze na přednášku Richarda Feynmana z roku 1957). Je to mikrosvět věčného pohybu a energie. Jak ale předá krystal (pevná fáze) svoji energii (informaci) vodě? Racionálně jedině ve formě tepla, ale křišťál, ametyst, růženin i fluorit jsou přece špatnými vodiči tepla. Navíc všechny odrůdy křemene mají mizivou rozpustnost ve vodě a fluorid vápenatý (fluorit) jen velmi nepatrnou (0.0016 g/100 ml při 20 °C), takže ani o přenos chemismu krystalů jít nemůže. Krystalická, tzn. vysoce vnitřně uspořádaná informace, nemůže být přece přenášena neuspořádanou vodní kapalnou fází. Letní potůček si také nepamatuje zimní sněhovou vločku. Dále je zvláštní, že každá krystalová voda má podle čajovny jiné účinky: růženinová voda dává schopnost milovat, ametystová voda přináší bdělost a vnitřní klid, zatímco křišťálová voda posiluje vitalitu? Proč zrovna tyto účinky pro určitou krystalovou vodu a žádné jiné? Těch racionálních otazníků, rozporů a pochyb okolo krystalové vody je hodně, takže křišťálová čajovna nenabízí nic jiného než, v ideálním případě, vodu z horského potůčku, která se převalila přes oblázky. Iracionální argumenty moje profese krystalografa prostě nebere. Před racionalitou a současnou vědou křišťálová čajovna prostě neobstojí.

A jsme u iracionality. Prostor pro iracionalitu bude vždy, protože vědecké poznání nemůže být nikdy konečné, stejně jako vesmír. Každý něčemu věří a řídí se tím, ač to nazývá různě. Důležité je, aby mu to pomáhalo nalézt smysl, rovnováhu, cestu nebo světlo v životě. Nebo prostě, aby se cítil dobře a věřil tomu, že krystaly mají léčivou moc i bez racionality. Věra Tvá Tě uzdravila.

Na druhé straně však existuje prokazatelné nalézání vodních pramenů pomocí proutku nebo virgule. Senzitivní jedinci mají takovou schopnost (citlivost na geofyzikální pole?). Proutkařství je dokonce u nás úředně uznáno jako metoda v inženýrské geologii a hydrologii. U krystalů to snad může být podobné – senzitivní jedince mohou ovlivnit, předat jim „energii“, ale jak se to děje (pokud se to děje?) je nezměřitelné. Iracionální oporu v paranormálních jevech odmítám, stejně jako tvrzení, že iracionalita racionalitu předbíhá.

Sebekriticky musím přiznat, že jsem po návštěvě nové čajovny velmi dobře spal. Krystalovou vodu jsem nepil, ale dal jsem si jasmínový čaj. Možná to ale souviselo s něčím úplně jiným...

Bohumil Kratochvíl